TRO & MISSION

FYNSK STORFAMILIE BOR SAMMEN ÅRET RUNDT

> SIDE 10

TEMA:
JUL I MISSIONS-LANDENE

> SIDE 24

FRA TANZANIA-VOLONTØR TIL SØMANDSMISSIONÆR

> SIDE 6

LAILA VIL GIVE TEENAGERNE STØRRE KIRKE-GLÆDE

> SIDE 18

TVÆRKULTURELT TEAM HOLDT KURSER I TANZANIA

> SIDE 22

MISSION AFRIKA SØGER
KOMMUNIKATIONSANSVARLIG

Vi søger en alsidig kommunikations-ansvarlig med tværkulturel erfaring

Mission Afrika er en dansk missionsorganisation i stor udvikling, og søger derfor en kommunikationsansvarlig med tiltrædelse 1. marts 2023 eller efter aftale. Du skal sikre et flow af historier fra Afrika/SAT-7, skrive tekster og videreudvikle vores kommunikationsstrategi.

- Du har erfaring eller relevant uddannelse inden for kommunikation
- Du har et stærkt drive og deler vores værdigrundlag
- Du er storforbruger af og forstår dynamikkerne i SoMe
- Du er klar på 20 til 30 dages rejseaktivitet om året
- God til engelsk – og måske også fransk (?)
- Gode IT-kundskaber

Der er tale om en fuldtidsstilling med arbejdsplads på Mission Afrikas sekretariat i Højbjerg ved Aarhus.

Ansøgningsfrist: 8. januar 2023 kl. 12.00.
Ansøgning sendes elektronisk til generalsekr. Jørn Blohm Knudsen: ***blohm@missionafrika.dk***

Ansøgningen bør indeholde CV, dokumentation for relevant uddannelse og evt. udtalelser. Mere info hos generalsekretæren på tlf. 86726056

missionafrika.dk/jobopslag

Mission AFRIKA

REACH!

VIL DU RÆKKE UD?
– SÅ BLIV VOLONTØR

LM SØGER VOLONTØRER TIL DET INTERNATIONALE ARBEJDE FRA SOMMEREN 2023 OG ET ÅR FREM:

1 volontør til børnepasning i England og Cambodja

2 volontører til undervisning i Siem Reap, Cambodja

2 volontører til opgaver i Phnom Penh, Cambodja

2 volontører til børnehjem i Iringa, Tanzania

1-2 bogvolontører til Soma Biblia i Tanzania

Læs mere om stillingerne på dlm.dk/job
Ansøgningsfrist: 31. januar 2023.

Luthersk Mission

INDHOLD

6 Fra Tanzania-volontør til sømandsmissionær på Fyn

10 PORTRÆT
Fynsk bofællesskab er en velsignelse for tre generationer

18 **LM RUNDT**
> Laila vil give teenagere kirke-glæde
> Glad modtager af julehjælp
> Ny legestue i Herning styrker tværkulturelt fællesskab

24 **TEMA: JUL I MISSIONSLANDENE**
> Julens centrum er mere end en dukke i en krybbe
> I Mongoliet varer julen én dag
> Jul med hjemve: Jesus var jo også udsendt
> Pynter juletræ med minder fra missionærtiden

32 **KIRKEN VERDEN RUNDT**

35 **NYT FRA LM**

36 Dækker du også din tro til?

37 ANMELDELSE
Nøgne uden skam

38 "Julen indebærer håb og muligheder"

43 Det er fantastisk at hvile i, at Gud har lagt planer

BIRGER REUSS SCHMIDT
KONSTITUERET ANSV. REDAKTØR
BRS@DLM.DK

LAD OS HOLDE **BEDEDAG HVER DAG**

Det var en overraskelse, at den nye regering satte begrebet "bøn" på dagsordenen den allerførste dag i dens levetid!

Det kan godt være, at forslaget om at slette bededag som national helligdag var en underlig negativ måde at gøre det på. Og det er let at argumentere for, at det er en dårlig ide at afskaffe helligdagen ud fra et kristent synspunkt. Set fra den snævre LM-synsvinkel vil en vedtagelse af forslaget i øvrigt også betyde, at vi nok vil blive nødt til at flytte vores Landsmøde i 2024, som netop er planlagt til at finde sted i bededagsferien.

BØN KAN IKKE STOPPES

Den gode nyhed er imidlertid, at Guds folk, uanset hvad Folketinget måtte beslutte, har mulighed for at holde bededag hver eneste dag. Vi kan træde ind i den almægtige Guds nærhed og udøse vores hjerter for ham når som helst og hvor som helst. Regeringer kan nedlægge nationale helligdage, men ikke stoppe bøn!

Bøn er at lukke Jesus ind i sit hjerte, som Ole Hallesby skriver i sin klassiker *Fra bønnens verden*. Med dette billede gør han det klart, hvilket enestående privilegium Gud har givet os i bønnen.

Paulus opmuntrer os da også til at "bede uophørligt" og dermed gøre bønnen til en livsform. Der er god grund til at kalde bønnen for den kristnes åndedræt.

BRUG BEDELISTEN

Det er godt og nødvendigt, hvis nogen tager debatten og stiller kritiske spørgsmål til regeringen om den planlagte nedlæggelse af bededag. Men det er endnu bedre, hvis vi alle benytter vores ret til at bede til vores far i himlen og herunder også følger opfordringen til at "bede for konger og for alle i høje stillinger" – altså netop Folketinget og den nye regering.

I vores travle verden er der ikke status i at bede, og de fleste af os kender til, at det kan være svært at prioritere bøn i en travl hverdag. Men vi kan næppe bruge tiden bedre end ved at bede. Derfor har vi brug for at hjælpe hinanden med at bede.

Også i LM er vi helt afhængige af forbøn, og derfor sender vi igen i år frimodigt en bedeliste og missionsplakat ud til alle læsere. Tak, om I vil bruge den i 2023 – ikke bare på den måske sidste officielle bededag, men hver dag!

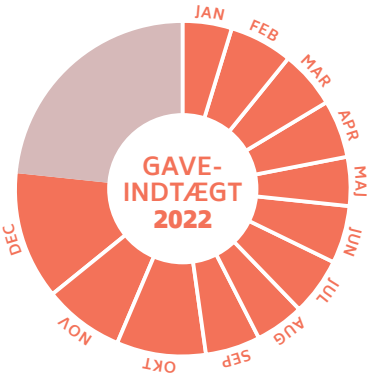

LM MANGLER GAVER PÅ 4,1 MILLIONER KRONER

Opgjort den 15. december har LM modtaget 12,9 millioner kroner i gaver i 2022. *Tak* for det.

Dermed mangler der 4,1 millioner kroner i forhold til budgettet – og der er derfor brug for en ekstra gave, hvis vi i det nye år skal fortsætte nuværende indsatser nationalt og internationalt.

Sidste bankdag er den 30. december.

Se hvordan du kan støtte LM på dlm.dk/støt – eller send en gave på MobilePay 66288.

VIDSTE DU ...

AT LM GENNEM NOREA DRIVER MEDIEMISSION I MANGE LANDE, HVOR DET ER SVÆRT ELLER UMULIGT AT VÆRE MISSIONÆR.

JEG ER MED JER! - MISSIONSUGE 2023 -

DLM.DK/MISSIONSUGE

FOTO: JOHANNES JENSEN

LM KIDS SAMLER IND TIL **NY BØRNEKLUB** I SIEM REAP

Missionsarbejdet tager fart i Cambodja. I november var LM med til at starte en ny børneklub lidt uden for Siem Reap. Missionærparret Mia og Johannes Jensen står for bibelundervisningen i samarbejde med den lokale evangelist Lan Yi og hans kone Horn Saron, der hver torsdag åbner deres hjem for børnene. Den første gang havde Mia Jensen forberedt nogle kreative aktiviteter ud fra bibelteksten til 20 børn, men til stor glæde kom der 32.

Den nye Kids Club bliver en del af LMBU's indsamlingsprojekt for 2023, hvor LM Kids kommer til at have fokus på børneklubber i Cambodja.

FOTO: IVAN JAKOBSEN

UDDELING AF JULEHJÆLP. 4. SØNDAG I ADVENT DELTE LOLLAND-FALSTER KIRKEN OG NYKØBING FAMILIENETVÆRK SAMMEN JULEHJÆLP UD. DE, DER MODTOG HJÆLP, HAVDE FORINDEN FÅET EN INVITATION TIL AT KOMME MED TIL GUDSTJENESTEN. DET TOG EN DEL IMOD.

Vi har simpelthen brug for flere gaver til mission – lige nu!

JOHNNY LINDGREEN, RESURSECHEF, I BLOGINDLÆG PÅ DLM.DK

LIVOGJOB LAVER LYS-GLOBE TIL LOKAL KIRKE

Ved en festlig gudstjeneste den 6. december i Stubbekøbing Kirke blev kirkens nye lysglobe afsløret. Den er lavet af unge og ansatte fra LM's STU-uddannelse LivogJob.

Afdelingsmissionær Carsten Riis Jensen stod for gudstjenesten, hvor de unge fra LivogJob medvirkede med et juledrama og fire julesange. Ved den sidste sang alle i kirken med.

"De unge havde brugt meget tid på at øve og havde selv lavet deres kostumer," siger han, der er ansat 40 procent på LivogJob.

Oprindelig var overrækkelsen af lysgloben tænkt som et lille arrangement, men Carsten Riis Jensen valgte at invitere gæster. Det betød, at kirken var fyldt op med gæster fra byens børnehave og Stubbekøbing Efterskole, menighedsrådet og sognet.

VIL DU BEDE MED I 2023?

Sammen med dette nummer af Tro & Mission har du modtaget et eksemplar af LM's missionsplakat og bedeliste for 2023.

Med dem kan du følge med i LM's missionsarbejde både i Danmark og internationalt – og være med til at bede for de frivillige og ansatte, der tager del i arbejdet.

Ønsker du ekstra eksemplarer tilsendt, kan du skrive en mail til dlm@dlm.dk.

CLAUS KRISTENSEN ER KOORDINATOR FOR INTEGRATIONS-APP TIL MUSLIMER

Norea Mediemission har ansat tidligere tværkulturel konsulent i LM Claus Kristensen fra den 1. december og tre år frem i en halvtidsstilling.

Hans opgaver er at være koordinator for et projekt, der går ud på oprettelse af en app rettet mod flygtninge og indvandrere med muslimsk baggrund. Det primære fokus er at give indføring i den danske kultur, men man ønsker også at fortælle evangeliet for dem og give en indføring i den kristne tro og kultur samt formidle vidnesbyrd fra kristne.

TANZANIA FORBEREDTE MIG PÅ **MISSION BLANDT SØFARTSELEVER PÅ FYN**

SOM VELFÆRDSARBEJDER PÅ SVENDBORG SØFARTSSKOLE OG SØMANDSMISSIONÆR PÅ FYNSKE HAVNE FÅR PAUL HØEG MANGE MULIGHEDER FOR AT TALE OM JESUS. ET ÅR SOM VOLONTØR I TANZANIA HAR RUSTET HAM TIL OPGAVEN.

TEKST KAJA LAUTERBACH **FOTO** PRIVAT

”Hvad betyder manna?”

Paul Høeg er velfærdsmedarbejder på Svendborg Søfartsskole, og en dag kom en af eleverne ind på hans kontor og stillede det spørgsmål.

Paul undrede sig over, hvorfor han spurgte om det. Han fandt ud af, at det, eleven egentlig ville, var at tale om, at han havde mistet et barn nogle år tidligere.

Det hele var udløst af en morgenandagt om allehelgen, som Paul havde holdt et par dage før, og som havde sat tanker i gang hos den unge mand. Indgangsspørgsmålet skyldtes, at ordet

manna stod i salmen *Sov sødt barnlille*, som de havde sunget i kirken til hans barns begravelse.

ANDAGTER BANER VEJ FOR SAMTALER PÅ TOMANDSHÅND

Svendborg Søfartsskole udbyder to uddannelser. En 20-ugers skibsassistent-uddannelse og en treårig, hvor man både får en HF-eksamen og bliver skibsassistent.

61-årige Paul er halvtidsansat på skolens kostafdeling. En stor del af hans tid går med at være til rådighed for samtaler.

”Derudover hygger jeg med eleverne, og jeg hjælper med lektier og med at skrive ansøgninger,” siger han og fortæller, at det er to meget forskellige elevgrupper på de to uddannelser.

”HF-eleverne minder meget om de efterskoleelever, jeg har stor erfaring med fra 21 år på Løgumkloster Efterskole, mens skibsassistent-eleverne er et helt andet sted i livet. Der er mange modne mennesker, hvor flere er i gang med karriereskift, og det gør noget godt for miljøet på skolen, at de er her.”

Svendborg Søfartsskole er en skole af kristen oprindelse, derfor er der morgenandagt på skolen hver morgen. Det er en af Pauls opgaver at holde andagt et par gange om ugen.

”Det sætter jeg stor pris på. Det kan være en mulighed for at så nogle frø, der måske spirer en dag,” siger han og tilføjer, at han tit citerer fra Bibelen, men aldrig har den med.

”Det kan være meget provokerende for nogle, at man kommer med en sort bog, og hvis de opfatter mig som fordømmende, lukker de ørerne med det samme.”

Andagterne og samtaler på gangene og i dagligstuen baner vej for snakke på tomandshånd, hvor han kan sige det, han gerne vil. Eller at elever opsøger ham på kontoret med et spørgsmål, som egentlig er indgangsvinklen til, at de gerne vil snakke om noget andet.

HVIS JEG SKAL LÆSE I BIBELEN, VIL JEG HAVE EN RIGTIG EN

Den anden halvdel af Pauls arbejdstid er han sømandsmissionær i Sømandsmissionen.

^ For fire år siden arbejdede Paul Høeg for Soma Biblia i Tanzania. I dag deler han evangeliet med søfartselever og søfolk på Fyn.

Som en del af sit arbejde som sømandsmissionær sejler Paul Høeg rundt med det sejlende sømandshjem Bethel.
Skibet hed tidligere Romsø Y302 og har sejlet som orlogsfartøj for Søværnet. Siden 2007 har det været ejet af Sømandsmissionen. Skibet er i sejlads fra maj til oktober og fungerer som caféskib, hvor der hver dag er "åbent skib". Alle er velkommen ombord til kaffe, rundvisning, et hvil i hyggelige omgivelser eller en snak om, hvad man måtte have lyst til at fordybe sig i.
Besætningen er sømandsmissionærer og frivillige hjælpere.

"De to dele af mit arbejde ligner hinanden meget. Som sømandsmissionær foregår det bare på de fynske havne, hvor jeg opsøger skibene og spørger, om jeg må komme om bord. Og så forsøger jeg at få en snak," siger han.

Han har – som alle sømandsmissionærer – taget en yachtskipper-uddannelse og kan derfor sejle med "det sejlende sømandshjem Bethel". De kommer rundt i mange danske havne hver sommer.

"Når vi ligger i Frederikshavn eller Marstal, hvor der også er søfartsskoler, inviterer vi eleverne ned på Bethel. Vi griller og sejler en tur, før vi holder en andagt og orienterer om Sømandsmissionen og Danske Sømandskirker i Udlandet. De skal jo snart ud at sejle, så det er relevant for dem at vide noget om tilbud i de havne, de kommer til i verden," siger han.

Til sidst får gæsterne tilbud om at få en goodiebag med blandet andet et Ny Testamente. Besætningen på Bethel siger altid, at de respekterer, hvis gæsterne ikke vil have et NT, men vil bede dem om så ikke at smide det i havnen, men lade det ligge på bordet. Kun ganske få benytter sig af det.

"En aften var der en fyr, der tydeligt havde givet udtryk for, at han var ateist, men han tog det alligevel med. Dagen efter kom han imidlertid tilbage og sagde: 'Hvis du vil have, at jeg skal læse i Bibelen, vil jeg have en rigtig en.' Jeg skyndte mig at bytte testamentet ud med en hel bibel," fortæller Paul med et stort smil.

GUD HAR ZOOMET IND PÅ, HVAD MIN OPGAVE ER

I 2018 blev Paul fyret fra LME, og på opfordring fra sine voksne børn tog han og hustruen Helle til Tanzania, hvor han var volontør i Soma

Jeg plejer at sige, at jeg var et år under uddannelse i Tanzania inden Svendborg.

Biblia i Tanzania et år. Undervejs overtog han en del opgaver fra en missionær, der af familiære årsager måtte rejse hjem tidligere end planlagt.

”Jeg plejer at sige, at jeg var et år under uddannelse i Tanzania inden Svendborg,” siger han og uddyber med, at det både gælder synet på, hvordan man er kristen, og fokus på hans opgave.

”På bogturene i Tanzania kom vi i alle kirker. Det blev jeg opmærksom på, at det, der binder os sammen, er troen på Jesus, og at det er mindre vigtigt, om man er luthersk-evangelisk, anglikansk eller noget helt tredje,” siger han.

”Det har jeg taget med ind på sømandskolen. Jeg glæder mig oprigtigt over, når nogen bekender troen på Jesus, også selvom de gør det med andre ord, end jeg bruger.”

Paul understreger, at det gode ved at være missionær – både i Tanzania og nu i Sømandsmissionen – er, at Gud har zoomet ind på, hvad ens opgave er.

”Vi hører den ene gang efter den anden, at vi alle skal være missionærer i hverdagen, men man står tit lidt forvirret tilbage om, hvordan det skal gribes an,” siger han.

”Jeg tror, vi skal være bedre til at hjælpe hinanden med at sætte ord på målgruppen, så vi ikke drukner i store mængde af muligheder.” ■

SVENDBORG SØFARTSSKOLE

Svendborg Søfartsskole blev oprettet i 1906 af den kristne forening Broderkredsen på Havet under navnet "Sømandshøjskolen". Skolen er i dag en statsfinansieret selvejende institution.

Den danske Broderkreds på Havet, i daglig tale kaldet Broderkredsen, blev stiftet i 1899 af en gruppe troende skibsførere og blev senere åbnet for menige søfolk, fiskere og alle med særlig interesse for mission blandt havets folk. Broderkredsen samarbejder meget tæt med Indenlandsk Sømandsmission. Samarbejdet foregår bl.a. ved sejlads med den sejlende kaffestue / sømandshjem Bethel, som er på togt fra maj til oktober rundt i de danske havne.

FYNSK BOFÆLLESSKAB ER EN VELSIGNELSE FOR **TRE GENERATIONER**

I JULEN ER MANGE SAMLET PÅ TVÆRS AF GENERATIONER I FAMILIEN. MEN HOS FAMILIEN SZILAS BOR DE SAMMEN ÅRET RUNDT. DET GIVER EKSTRA HÆNDER OG **ET STÆRKT FÆLLESSKAB I HVERDAGEN** – MEN KAN OGSÅ VÆRE UDFORDRENDE.

TEKST KARIN BORUP RAVNBORG **FOTO** JESPER NOER/NOERPOL

FAMILIEN SZILAS

På Odensevej 851 bor:
- Christian Emil Szilas-Hansen 34 år
- Kamille Szilas-Hansen 33 år
- Agnes Szilas-Hansen 2½ år
- Aksel Szilas-Hansen 11 måneder
- Saxo: 3 år gammel labrador
- To staldkatte

På Odensevej 863 bor:
- Morten Szilas 59 år
- Tine Szilas 60 år
- Noa Szilas 31 år
- Linnea Szilas 29 år
- Ester Szilas: 5½ år
- Almon Szilas 2½ år
- Nimbus: Husstandens kat.

"Kom, farfar!"

Toårige Almon står klar i entreen med gummistøvler og regnfrakke på. Han lægger tillidsfuldt sin lille hånd i farfar Mortens, og sammen trasker de to ned ad grusvejen til den nærliggende skov, hvor Almons far, Noa, selv legede som barn sammen med sine søskende.

Almon er ikke bare på besøg hos farfar. Han bor der sammen med far Noa og mor Linnea og storesøster Ester på 1. sal i sin fars barndomshjem – et gammelt stråtækt hus, som Tine og Morten Szilas købte i 1986 og siden har renoveret. I naboejendommen et stenkast væk bor hans faster Kamille, onkel Christian Emil, kusine Agnes og fætter Aksel.

HVOR ER DE TO ANDRE?

"Der er en kæmpe styrke i at bo flere generationer sammen. Man har følelsen af at være en del af et stærkt fællesskab," siger Christian Emil, da hele storfamilien sidder bænket til frokost ved langbordet i fællesstuen.

Han er selv opvokset i en præstegård, og både han og Kamille ønskede at flytte fra Odense, hvor de begge arbejder, og ud på landet. Morten Szilas er ligesom sine forældre og bedsteforældre før ham opvokset med familiebofællesskab. Sønnen Noa boede i nogle år i kollektiv i København og talte varmt om at bo sammen som familie. Så da huset ved siden af Tine og Morten stod ledigt, købte Kamille og Christian Emil i 2019 det gamle bindingsværkshus med tilhørende udhuse og lader med sigte på at udvide og skabe plads til et sted, hvor storfamilien kunne bo sammen.

"Vi ønskede at skabe et familiebofællesskab – på trods af advarsler fra folk omkring os, som tænkte, det kunne gå galt. For på den ene side er det jo enormt sårbart, hvis vi ikke kan finde ud af det med hinanden, men på den anden side oplever vi, at vi har et stærkt fællesskab, som vi tror, kan bære," understreger Tine.

"Det er skønt at mærke, hvor tæt et bånd vores ældste, Agnes, har til mine forældre. De har jo næsten set hende hver eneste dag, siden hun blev født," siger Kamille.

De fire fætre og kusiner har også stor glæde af hinanden. Det ses tydeligt, da Ester på fem år forlader frokostbordet, skarpt forfulgt af sin

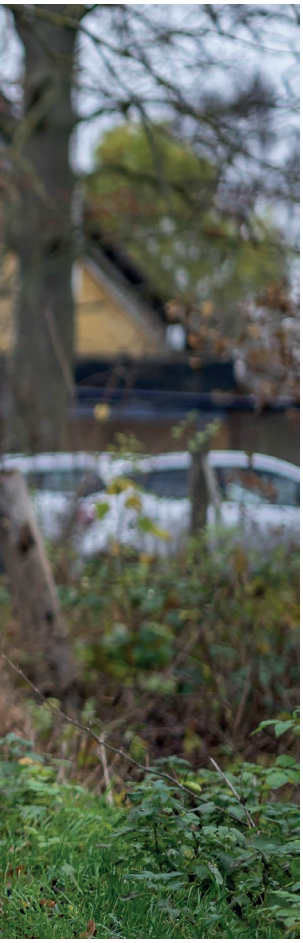

<

Toårige Almon og farfar Morten går sammen ned i den nærliggende skov.

BOFÆLLESSKABER HITTER

Ny undersøgelse viser en markant stigning i antal af bofællesskaber i Danmark.

- I perioden 2016-2020 blev der etableret dobbelt så mange bofællesskaber årligt sammenlignet med tidligere perioder.
- Ved udgangen af 2021 fandtes over 400 bofællesskaber.
- Heraf er 152 aldersblandede bofællesskaber og 235 seniorbofællesskaber.

Kilde: Realdania.dk

»

Man har følelsen af at være en del af et stærkt fællesskab.

yngre kusine, Agnes. Almon kigger sig omkring og spørger: ”Hvor er de andre?” mens lille fætter Aksel hviner af fryd i sin barnestol.

HJÆLPEN ER ALTID TÆT PÅ

Da bofællesskabet er fordelt over to matrikler, fungerer det dog ikke som et rigtigt kollektiv, forklarer Kamille.

”Det er mest i weekenderne, vi spiser sammen i storfamilien. I starten spiste vi aftensmad sammen hver aften og købte ind i fællesskab. Men vi fandt ud af hen ad vejen, at det blev for meget. Måltiderne blev meget støjende med alle børnene samlet.”

Derfor er det nu sådan, at alle spiser aftensmad sammen én gang om ugen. Desuden har hver familie en maddag, hvor de laver aftensmad til de andre. Maden henter man selv eller får den bragt. De øvrige dage spiser man enten rester eller gør det let med en portion havregrød eller lignende.

”Det er en lettelse i hverdagen, når man kommer træt hjem efter en lang dag på arbejde, at man ikke hver aften skal lave mad, men har tid til at høre børnene fortælle om deres dag. Og så er det besparende at være flere sammen om indkøb og tøjvask – særligt i en krisetid som nu,” siger Linnea, og Noa supplerer:

”Der er ikke langt til støtte og socialt samvær. Det er rigtig praktisk, når man er en travl børnefamilie. Der er altid et par hjælpende hænder med børnepasning og praktiske opgaver.”

”Hjælpen er altid tæt på,” siger Morten, der er uddannet styrmand og skibsfører og i sin fritid elsker at gå udenfor og lave noget praktisk – ofte med følgeskab af Almon eller et af de andre børnebørn. Fra sin barndom i familiebofællesskab er han vant til arbejdslørdage, hvor børn og voksne i fællesskab hjalp hinanden med at save brænde, reparere grusveje, kalke huse, ordne have, klippe pyntegrønt og plukke æbler.

SER FARMOR OG FARFAR LEVE MED JESUS

Sang og musik fylder rigtig meget i familien Szilas’ samvær, og Højskolesangbogen kommer da

Sang og musik fylder rigtig meget i familien Szilas' samvær, og børnene spiller ofte med på deres rasleinstrumenter.

Det betyder rigtig meget, at børnene ser, hvordan farmor og farfar lever med Jesus i hverdagen, og hvordan vi bærer hinanden i bøn.

også ofte på bordet efter fællesspisningen. Noa, der er musikuddannet, spiller på klaveret i stuen, og både børn og voksne stemmer i med sang. Børnene har små rasleinstrumenter, de spiller på til de kristne børnesange, de kender.

"Det er en kæmpe velsignelse at have børnebørnene så tæt på i hverdagen. Det giver mange smil, glæder og gode stunder. Den kristne tro er en naturlig del af vores fælles liv. Når vi synger og beder, oplever børnene, at troen har betydning for både forældre, tanter, onkler og bedsteforældre," siger Tine og bakkes op af Linnea:

"Det betyder rigtig meget, at børnene ser, hvordan farmor og farfar lever med Jesus i hverdagen, og hvordan vi bærer hinanden i bøn. Det er helt klart en styrke."

Kamille nyder, at hele storfamilien tager i kirke sammen i Odense, og mormor eller en anden går med børnene til børnehjørne. Da hendes mand. Christian Emil, er kordegn i en anden kirke, er hun ofte alene med de to små, så for hende er det en stor aflastning.

BYGGEPLANER SAT PÅ PAUSE

Familien Szilas må dog erkende, at det kræver en del tilvænning at leve sammen som storfamilie.

Linnea er svensk og vokset op på Vikbolandet, 200 kilometer syd for Stokholm. Det har ikke kun været nemt at flytte til Danmark, synes hun. Det er til tider svært at bo langt væk fra den svenske familie og føle sig helt hjemme i den danske kultur.

Da hun og Noa sidste år i august flyttede fra Malmø og ind i Szilas-bofællesskabet, var det med planen om, at der skulle bygges en ekstra bolig i de ubenyttede lader på Kamilles og Christian Emils grund. Her skulle Tine og Morten flytte over, så Linnea og Noa kunne købe og overtage deres hus, og hver familie dermed fik sit eget.

Planerne er dog lige nu sat på pause. Arkitekttegningerne til det tredje hus ligger klar, men på grund af verdenssituationen med energikrise og økonomisk usikkerhed må byggeriet vente. Det giver nogle udfordringer og begrænsninger i hverdagen – særligt i det ene hus med to familier, der deles om stue, køkken og bad.

"Derfor er det vigtigt med kommunikation. Det er ikke altid lige nemt, men vi har aftalt, at vi og børnene har køkkenet om morgenen. Far kører så tidligt på arbejde, at ham når vi alligevel ikke at se. Og mor kører senere, så hun kommer først ned i køkkenet, når vi andre er kørt," fortæller Noa.

"For os, som kommer ind i familien udefra, kan det også være svært at finde ud af det, der ligger lidt underforstået 'sådan-gør-man-her-agtigt', og det kan af og til give nogle misforståelser," siger Linnea.

"Vi har aftalt, at vi lige sender en sms, inden man kommer over til hinanden. Så er dørene ikke åbne hele tiden, og så ved jeg lidt mere, hvad jeg skal forholde mig til."

En regel, som Christian Emil bakker op om:

"Der er helt naturligt en distance til svigerforældrene – det tror jeg også, man skal have. Det er bare vigtigt, at man kan snakke om det."

DELEORDNING FOR BEDSTEFORÆLDRENE

"Det, der er svært ved at bo så tæt sammen, er, at man uvilkårligt skal forholde sig til hinanden mere eller mindre hele tiden," supplerer Tine.

"Det kan opleves dilemmafyldt, for på den ene side nyder vi hinanden, og på den anden side har vi hver især også brug for at komme hjem fra arbejde og ikke skulle forholde sig til andre. Vi har aftalt, at når vi voksne møder hinanden i huset, behøver vi ikke hver gang sige noget til hinanden. Nogle gange sætter vi ord på, hvis vi har en svær dag. Andre gange ikke."

Som de ældste i familien vil hun og Morten gerne være åndelige og menneskelige medvandrere for de unge,

Det tager kun 75 sekunder at gå fra det ene hus til det andet, så det er nemt at samle familien til aftensmad.

hvis de har lyst til det.

”Men vi er også forsigtige med ikke at trænge os på i deres privatliv, og vi har tillid til, at de siger til, hvis de har brug det,” understreger hun.

Udskydelsen af byggeprojektet er en udfordring for hele familien.

”Der var godt nok krise hen over sommeren, for det fyldte rigtig meget for os,” siger Kamille og Christian Emil og fortæller om besvær med regler og krav fra lokale myndigheder og Finanstilsynets opdaterede anbefalinger til pengeinstitutterne.

”Men efter vi fik holdt et fælles husmøde og besluttede at sætte det hele på pause, har vi kunnet hvile lidt mere i det.”

De har et lille gæstehus på grunden, hvor Kamille og Noas lillesøster, Lilla, kan bo, når hun er hjemme fra Aarhus på besøg. Nogle weekender bor Tine og Morten derovre for at få lidt alenetid og give plads til småbørnsfamilien. Linnea og Noa venter endnu et barn til februar, og aftalen er, at de får Tine og Mortens hus for sig selv et par uger.

”Så kan mine forældre flytte herover i gæstehuset. Det er småt, men fungerer fint,” siger Kamille.

”Vi taler i sjov om, at ligesom nogle har en 7-7-ordning med skilsmissebørn, kan vi her i familien have en deleordning med bedsteforældrene,” siger Christian Emil med et smil.

» På den ene side nyder vi hinanden, og på den anden side har vi hver især også brug for at komme hjem fra arbejde og ikke skulle forholde sig til andre.

FREMTIDEN ER LAGT I GUDS HÅND

Hvordan fremtiden ser ud for det fynske familiebofællesskab, er endnu uvist. Drømmen om den tredje bolig lever stadig, og familien hjælper hinanden til at finde ro i den nuværende situation og få tingene til at hænge sammen i hverdagen.

”Vi har det jo godt som familie og nyder at være sammen. Det kan godt være, vi drømmer

Linnea påpeger, at det er vigtigt med god kommunikation, når man skal bo sammen med sin svigerfamilie, for der er mange ting i en familie, der ligger lidt underforstået.

om at have vores eget hus, men når jeg ser, hvor stor glæde, børnene har af hinanden, tænker jeg: 'De får alt det, de har brug for, her, hvor vi bor'. Og vi har masser af udenomsplads. Så behøver vi ikke have så travlt," siger Linnea.

"Det kan indimellem være hårdt, at det hele ikke bare går lige ud ad landevejen. Men vi er enige om at lytte efter, hvad Gud siger til os, og hvad hans planer er i det. Det er noget, vi går igennem sammen," tilføjer Christian Emil, og Tine supplerer:

"Indtil videre har vi alle tag over hovedet og mad på bordet. Vi har hinanden og en tro, der giver håb og evighedsværdi. Og det er ikke så lidt af en velsignelse, når man ser verden i det store perspektiv."

I år skal familierne holde jul hver for sig: Noa og familien i Sverige, og Kamille og familien hjemme hos sig selv.

"Morten og jeg vil for en stund nyde tosomheden og stikke over til mine forældre i nabobyen Munkebo," siger Tine.

Senere juleaften mødes de derhjemme udenfor i skovbrynet sammen med familien og de to øvrige naboer og synger julen ind – en tradition, der blev praktiseret første gang i coronatiden, fortæller Tine.

"At stå dér udendørs med et glas varm gløgg i hånden og lanterner rundt omkring os, se op på stjernerne i den mørke aften og synge sammen om Jesus Kristus, der blev født som verdens frelser. Det er en helt fantastisk oplevelse, der sidder i hjertet længe efter."

Her kan vi drømme om den fred,
som vi skal eje engang.
For dette barn har himlen med.
Og jorden fyldes med sang. ■

FEM GODE RÅD FRA FAMILIEN SZILAS

Sådan kan man leve sammen på tværs af generationer:

- Giv hinanden plads – både menneskeligt og åndeligt.
- Italesæt, hvad der måtte forvirre eller frustrere.
- Vær enige om, at det er legalt at trække sig uden at forklare hvorfor.
- Hold fællesmøder, hvor der er rum til at tage temaer op, der fylder.
- Husk de gode fristunder, hvor I bare er sammen uden at skulle noget.

SNAK OM PRÆDIKENEN SKABER KIRKE-GLÆDE BLANDT TEENAGERE

SODAVAND OG SPØRGSMÅLSARK I SLUTNINGEN AF GUDSTJENESTEN HAR GJORT KIRKEGANG MERE SPÆNDENDE FOR DE STØRRE BØRN I HILLERØD FRIMENIGHED.

TEKST KARIN BORUP RAVNBORG **FOTO** LM BETWEEN'S FACEBOOK

”Hvordan får man vores store børn til at blive glade for at gå i kirke?”

Det spørgsmål stiller mange forældre sig uden tvivl. I Hillerød Frimenighed gør de noget ved sagen.

”Hvis de store børn skal blive ved med at komme i vores menighed, skal de have nogle relationer,” siger et af menighedens medlemmer Laila Mortensen.

Derfor har hun taget et initiativ, som hun gennemfører så ofte som muligt. I begyndelsen af gudstjenesten deler hun spørgsmålsark ud til de store børn. Spørgsmålene får dem til at lytte og reflektere over prædikenen. I slutningen af gudstjenesten sætter Laila sig i et lokale med børnene, hvor de får en sodavand og en snak.

”Vi snakker om prædikenen, men lige så meget om, hvad børnene går og laver. Det vigtigste er faktisk, at de begynder at snakke med hinanden. For når man snakker sammen, får man et fællesskab, og det er vigtigt, hvis man skal have lyst til at komme til gudstjeneste.”

LYTTER MED TEENAGERES ØRER

Laila, der er lærer på Johannesskolen, hvor gudstjenesterne bliver holdt, får også selv noget ud af samværet, fortæller hun.

”Jeg synes det er superhyggeligt at snakke med de store børn, og for eksempel høre om, hvad de har lavet i weekenden. Og vores snakke giver mig en personlig relation til dem.”

Ideen kræver ikke meget forberedelse. Laila skal bare sørge for at få printet arkene ud og købt sodavand.

”Men jeg bliver nødt til at lytte godt efter prædikenen, og jeg er begyndt at lytte med teenageres ører. Hvilke svære ord blev brugt? Hvad forstod jeg ikke? Hvad gjorde indtryk?” siger hun.

SUNDT AT SNAKKE SAMMEN OM PRÆDIKENEN

Flere af børnene har fortalt, at samlingerne giver dem mere lyst til at komme i kirke og får dem til at lytte mere til prædikenen. En af dem er 14-årige Elias Peters-Lehm:

"Det er hyggeligt at være med til. Det gør, at man følger lidt mere med i gudstjenesten, og så lærer man de andre unge bedre at kende," siger han.

Laila glæder sig over virkningen.

”Måske kan jeg endda stille børnene nogle spørgsmål, som de går hjem og snakker med deres forældre om. Det er sundt at snakke sammen om det, man har hørt i en prædiken!” ▪

Laila Mortensen og en flok store børn snakker sammen efter gudstjenesten i Hillerød Frimenighed.

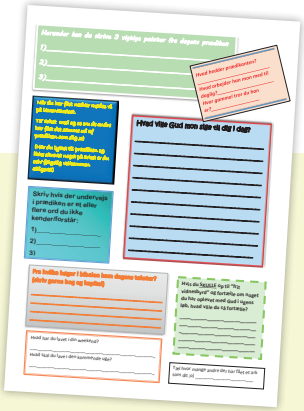

Hvorfor har de skriver 3 vigtige pointer fra dagens prædiken

1)
2)
3)

Hvad hedder prædikenen?

Hvad arbejder han mest med til ungdom?

Hvor gammel var du han var?

Hvad vil du fortælle nogen om, at de skal komme med?

Vil du selv med og en du ved under hvor dårlig du er over at gå med?

Hvor du lyttede til prædiken og Ikke vågnede noget på nogen er du selv ansvarlig for at videregive oplysninger.

Skriv hvis der underlegis i prædikenen er en eller flere ord du ikke kender fra står:

1)
2)
3)

Hvad vile Gud nu sige til dig i dag?

Hvo er Jesus? og til "Og udleveringø" og fortæller om noget du har oplevet med Gud i egnes liv. hvad vile du nå fortælle?

Hvad lyst du lyset i din weekend?

Hvad lyst du lyset i den sommertidir nåe?

Tal hvor vaagt andre dig lys fra at gik som gø. ja

SPØRGSMÅLSARK TIL TEENAGERNE

Er du blevet inspireret af Lailas ide og har fået lyst til at afprøve den i din egen menighed?

Så kan du downloade et eksempel på spørgsmålsarket her: kortlink.dk/2hkbe.

OVERRASKET OG GLAD **MODTAGER AF JULEHJÆLP**

TEKST KAJA LAUTERBACH **FOTO** ANDERS SOLGAARD

25 unge bornholmere havde brugt en aften på at gøre de mange kasser med adventshjælp klar.

"Jeg blev meget overrasket og virkelig glad. Jeg havde frygtet, at julemaden blev leverpostejmadder og havregryn, men nu er der ovenikøbet luft til, at børnene kan få lov til at få chokolade fredag aften."

Det siger Nete Kaas Ambrosen fra Knudsker, der er en af de 74 modtagere af pakker med julehjælp, som LM på Bornholm har delt ud.

"Julehjælpen betyder også, at vi ikke hele tiden skal fortælle børnene, at det, de gerne vil, er for dyrt, så det går ikke."

JULEMAD OG GAVEKORT

LM på Bornholm valgte at dele deres julehjælp ud først i december og kalde det for adventshjælp.

"Der er i forvejen temmelig meget klassisk julehjælp på Bornholm, så vi har i stedet valgt at dele noget ud, der kan være en inspiration til, at julen faktisk handler om Jesus," siger afdelingssekretær Thomas Olofson.

Det betyder ikke, at der ikke var julemad i pakken, men det var konserves og andet, der kan holde sig, fortæller Nete.

Hun tilføjer, at der også var alt muligt andet. Blandt andet to Haribo-julekalendere, gavekort til minigolf, gavekort til LM-lejr og gavekort til LUMI Genbrug.

NY LEGESTUE I HERNING **STYRKER TVÆRKULTURELT FÆLLESSKAB**

MIT HÅB ER, AT DER KAN BLIVE SKABT NOGLE **VENSKABER MELLEM DANSKE OG NYDANSKE MØDRE** TIL GLÆDE OG OPMUNTRING, SIGER INITIATIVTAGER LONE NYBORG.

TEKST KARIN BORUP RAVNBORG **FOTO** LONE NYBORG

En ny legestue i LM-regi har set dagens lys.

LM Kirken i Herning har startet en legestue i missionshuset på Godthåbsvej, hvor mødre og deres 0-5-årige børn hver torsdag formiddag synger, hører bibelhistorier, leger og spiser frokost sammen.

Det særlige ved denne legestue er, at der er gjort meget ud af at invitere både danske og nydanske mødre med, fortæller den ene af initiativtagerne, Lone Nyborg, som er tværkulturel konsulent i Herning.

"Vores ønske har været at invitere unge kvinder fra kirken sammen med nogle af de indvandrerkvinder, vi kender fra det tværkulturelle arbejde, for at skabe rum for nogle venskaber på tværs," siger hun.

BÅDE DANSKE OG NYDANSKE MØDRE SÅ UD TIL AT HYGGE SIG

Legestuen slog dørene op for første gang torsdag den 26. november, hvor der kom tre nydanske og to danske mødre med deres børn og en nydansk bedstemor med sine to børnebørn.

"Alle så ud til at hygge sig rigtig meget med hinanden," siger Lone Nyborg.

Sammen med præstens kone, Lene Haahr, der går hjemme på barsel, har hun fået idéen til at starte en legestue i kirkens lokaler. LM Kirken i Herning er en menighed med mange unge familier og et stærkt tværkulturelt arbejde. Derfor er idéen med en tværkulturel legestue meget oplagt.

Til legestuen sidder alle – mødre og børn – på gulvet sammen. Det skaber en form for fællesskab, ligesom der også bliver gjort meget ud af at inkludere alle, ved at man hver gang synger en velkomstsang, hvor alle børnenes navne bliver nævnt, fortæller den tværkulturelle konsulent.

Derefter bliver der fortalt bibelhistorie, så de nydanske mødre og børn, der ikke kender så meget til Bibelen, sammen med de andre får et større kendskab til Jesus.

INDVANDRERKVINDER KOMMER IKKE I KOMMUNALE LEGESTUER

Ud over det sociale og evangeliserende

Mange indvandrerkvinder kommer ikke i den kommunale legestue. De holder sig ofte tilbage, især hvis de ikke kender andre.

øjemed tjener legestuen i Herning-kirken også et diakonalt formål, mener Lone Nyborg.

"Mange indvandrerkvinder kommer ikke i den kommunale legestue, som de bliver tilbudt af sundhedsplejersken. De holder sig ofte tilbage, især hvis de ikke kender andre."

Derfor er den nye tværkulturelle legestue så vigtig for deres integration, fortæller konsulenten, der også glæder sig over, at der allerede er mulige nye tværkulturelle venskaber på vej.

"Da vi skulle til at gå den første gang, så jeg den nydanske bedstemor stå og lave en legeaftale for et af sine børnebørn med en af de danske mødre og hendes barn. Det er i hvert fald et skridt på vej," siger hun. ■

^ I legestuen starter både mødre og børn på gulvet til en omgang sangleg og bibelfortælling for de mindste.

STØT LM'S TVÆRKULTURELLE ARBEJDE

I LM gør vi en stor indsats på landsplan for at tage godt imod nydanskere, dele evangeliet om Jesus med dem og hjælpe dem til at blive velintegreret i det danske samfund.

Vil du være med til at støtte det gode integrationsarbejde?

Så giv en gave til LM's tværkulturelle arbejde på MobilePay 66288, mrk: "Tværkulturel".

AL MASSIRA-KURSUS I TANZANIA **OPFYLDTE STORT BEHOV**

"DET HER ER **GUDS GAVE TIL MIG TIL AT NÅ MINE MUSLIMSKE NABOER MED EVANGELIET,**" SAGDE EN DELTAGER. MATERIALET ER OVERSAT TIL SWAHILI PÅ INITATIV AF LM'S TVÆRKULTURELLE KONSULENTER.

TEKST KARIN BORUP RAVNBORG **FOTO** PRIVAT

"Et fantastisk eksempel på, hvordan tværkulturel mission og international mission hænger sammen."

Sådan lyder ordene fra tværkulturel konsulent Else Wiwe om det Al Massira-kursus, som hun og hendes kollega Enok Sørensen i november var i Tanzania og undervise i.

De har i flere år holdt kurset i det tværkulturelle arbejde herhjemme og har set, hvordan det har ført mange muslimske flygtninge og nydanskere til personlig tro på Jesus.

Nu er materialet oversat til swahili i samarbejde med Soma Biblia i Tanzania, og i november holdt de to tværkulturelle konsulenter for første gang to vellykkede kurser i Dar es Salaam med i alt 54 deltagere.

CORONA SATTE GANG I OVERSÆTTELSE

Både Else Wiwe og Enok Sørensen er tidligere Tanzania-missionærer og fik forrige år syn for, at det materiale, der er så brugbart herhjemme, også kunne udbredes til Tanzania.

Det startede med en kvik bemærkning i foråret 2020, hvor de tværkulturelle konsulenter var corona-hjemsendt: "Hvis vi ikke kan arbejde i Danmark, så lad os gøre nytte i Tanzania."

Det satte gang i oversættelse og udgivelse af lederhåndbogen og det øvrige materiale i samarbejde med Soma Bib-

<

På kurserne underviste LM's tværkulturelle konsulenter, Else Wiwe og Enok Sørensen, sammen med tanzaniske gæstelærere.

^

Alle, der deltog på kurset, har tæt kontakt med muslimer, og flere er allerede i fuld gang med at bruge det materiale, de lærte om på kurset.

»

Det blev en helt fantastisk uge med aktivt engagerede kursister. Vi oplevede, at de bare havde ventet på dette gode redskab.

lia og Al Massira International, og de 13 undervisningsvideoer blev forsynet med swahili-tale.

ØNSKER AT NÅ MUSLIMER MED EVANGELIET

På de to kurser i november i det nordlige Dar es Salaam deltog præster og evangelister og andre kristne fra hele kystområdet, hvor der bor mange muslimer.

Fælles for alle kursisterne var, at de allerede havde tæt kontakt med muslimer og var dybt engageret i missionsarbejdet, men flere gav udtryk for, at de manglede redskaberne til det.

En af dem, Emmanuel fra Zanzibar, som bruger tid sammen med muslimer og giver dem tros- og dåbsoplæring, udbrød da han fik materialet: "Det her er Guds gave til mig."

DELTAGERNE ER ALLEREDE I GANG

"Det blev en helt fantastisk uge med aktivt engagerede kursister. Vi oplevede, at de bare havde ventet på dette gode redskab, som Al Massira er," fortæller Else Wiwe.

Også Soma Biblias direktør, Bent Houmaa Jørgensen, der sammen med sine medarbejdere havde lagt mange kræfter i at arrangere kurserne, er begejstret for udfaldet:

"Kurset blev modtaget med stor glæde af kursisterne. De lærte, at det ikke handler om at argumentere med muslimerne eller nedbryde deres tro – deres hus. Til gengæld handler det om at bygge et nyt hus med Messias, som allerede er omtalt af profeterne."

Han fortæller, at kurset allerede bliver flittigt brugt, da flere af deltagerne har skrevet i deres fælles chat og vist billeder af, at de ser videoerne sammen med deres muslimske naboer og venner. ■

AL MASSIRA

Al Massira er arabisk og betyder "rejsen" – en vandring sammen med venner.

Det er et kristendomskursus, som er udarbejdet i Mellemøsten for folk med arabisk baggrund, og som siden er oversat til mange sprog.

Læs mere om Al Massira på dlm.dk/integrationstilbud/al-massira

TEMA:
JUL I MISSIONS-LANDENE

Julen er en fest, som de fleste knytter nogle ganske bestemte traditioner til. Og dem skal der ikke ændres på! ”Rør blot ikke ved min gamle jul”, som vi synger.

Men det gør vi så alligevel i dette nummer af *Tro & Mission*, hvor vi sætter fokus på jul i missionslandene. Her bliver julen pakket ind i andre traditioner – men uden at det behøver ændre julens indhold. Tværtimod kan det måske hjælpe os til at gøre det endnu mere tydeligt, hvad jul virkelig handler om.

JULENS CENTRUM ER MERE END EN DUKKE I EN KRYBBE

LILLE MENIGHED I PERU UDDELTE JULEPOSER PÅ GADEN FOR AT INVITERE MENNESKER MED TIL JULEFEST I KIRKEN.

TEKST EMIL SOLGAARD **FOTO** EMIL SOLGAARD

EMIL SOLGAARD
MISSIONÆR I PERU
ESO@DLM.DK

Hvid jul er ikke særligt realistisk her i Cuzco, selvom hagl og udsigt til sneklædte bjerge selvfølgelig kan hjælpe på det. Det afholder dog ikke Bing Crosbys stemme fra at drømme løs om det, når hans kendte julehit "I'm dreaming of a white Christmas" kører på repeat i storcenteret.

Og det kunne godt tyde på, at der bliver drømt om en nordisk jul, når der er oppustelige snemænd i gadebilledet, pynterensdyr i butikkerne og hvide plasticjuletræer i stuerne. På mange måder bliver det tydeligt, hvor kommercielle og internationale bestemte julesymboler er blevet.

UDDELING AF JULEPOSER

For os er det skønt at være del af en lille menighed, hvor vi kan være sammen om julens centrum. Om Jesus. Sidste år forsøgte vi at sætte fokus på ham ved at uddele nogle små juleposer på gaden og ved at arrangere en julefejring nogle dage inden jul, som særlig var tænkt som en mulighed for, at nye kunne komme med i kirken.

I hver af juleposerne var der to små brød, en enkelt karamel, et stykke chokolade og en invitation til kirken. Folk blev overraskende glade for det! Flere familier på gaden begyndte at spise brødet, lige idét vi var gået.

Selvom der ikke var nogen af modtagerne, der dukkede op i kirken efterfølgende, var det godt at blive mindet om, at den smule, som gives i gave til andre, godt kan skabe stor glæde.

Efterfølgende blev der lavet julestjerner af toiletpapirsruller. De blev malet og brugt som pynt på kirkens hvide plasticjuletræ, der skulle være klar dagen efter, hvor der var julefejring i kirkebygningen.

Til julefejringen blev der sunget julesange og -salmer, præsten holdt en juleprædiken, og efterfølgende fik alle 20 deltagere varm kakao og "panetón", som er en mellemting mellem brød og kage med rosiner og små stykker af kandiserede frugter. Vi havde hver især haft lidt med: sukker, chokolade, mælk, panetón, ekstra krus …

En vennefamilie med små børn, som vi kender fra vores gamle nabolag, deltog, og det var dejligt for vores søn Lukas, at hans gode venner Maxi og Facundo var der til at sætte ekstra godt gang i festen sammen med ham. Derudover var der også en anden familie med for første gang,

Mange peruanere lægger en lille figur af Jesus-barnet i krybben i deres krybbespil juleaften.

som præsten havde inviteret med. Alt i alt en glædelig julefejring!

FYRVÆRKERI KLOKKEN 24

Når der er nye med til arrangementer i kirken, hjælper det os til at drømme om, at de gode nyheder, som hyrderne mødte den første julenat, også i dag må blive modtaget i tro i Cuzco. For selvom Jesus-barnet fylder en del i kulturen her i Peru, er han for mange mest en figur, en amulet. Manges drømme om velsignelser er knyttet til det at ære bestemte Jesus-, Maria- eller helgenfigurer.

En populær Jesusfigur i julen i Cuzco er "El Niño Manuelito" (det lille Immanuel-barn), som er en fin påklædningsdukke, der har plads i mange hjems krybbespil. Krybben er tom i hele december indtil juleaften klokken 24, hvor Jesus-barnet placeres i krybben, og folk så derefter skyder fyrværkeri af. For os er det en meget festlig tradition at oplyse himlen med fyrværkeri på en aften, hvor vi mindes, hvordan Herrens herlighed strålede om hyrderne, og hvordan en stjerne ledte de vise mænd til Jesus.

Det er festligt at oplyse himlen med fyrværkeri på en aften, hvor vi mindes, hvordan Herrens herlighed strålede om hyrderne.

Men det er trist, at så manges drømme om herlighed generelt er knyttet til døde helgener eller forskellige figurer af den levende Jesus. Mon ikke vi også selv nemt kommer til at knytte vores drømme om herlighed til døde materielle ting – om ikke andet, så vores drømme om en herlig jul? ▪

I Mongoliet er julen overstået på én dag

SOM UDLÆNDING FRA ET LAND MED MANGE TRADITIONER KAN JEG GODT SAVNE LIDT DYBDE, MEN **BUDSKABET ER JO DET SAMME,** SIGER MISSIONÆR MAIKEN HADBERG.

TEKST KAJA LAUTERBACH **FOTO** MAIKEN HADBERG

For Maiken Hadberg begynder juletiden omkring første søndag i advent. Adventstiden er en tid fuld af forventninger, og det gælder både julekalender, oppyntning, julemusik og nedtælling.

I kirken i Danmark er adventstiden normalt også begyndelsen på det nye kirkeår, men sådan er det ikke i Mongoliet, fortæller missionær, der har været udsendt til landet siden 2019.

"De fire adventssøndage er ikke anderledes end resten af året. Vi forsætter med at læse i Markusevangeliet som vi har gjort hele efteråret, og vi synger ingen julesange til gudstjenesterne. Man bemærker knap nok, at det er december."

Der er heller ikke meget i bybilledet i Mongoliet, der minder om, at det snart er jul, selv om der er sat lidt lys op i gaderne. Det er dog ikke nødvendigvis noget, man i Danmark ville forbinde med julestemning, siger Maiken.

"Det at fejre jul begynder imidlertid langsomt at komme ind i mongolsk kultur. Men det bliver blandet sammen med nytår og handler mest om glitter og stads. Plastiktræet, som man kan købe færdigpyntet, sælges som et nytårstræ," siger hun.

ET PAR TIMERS JULEFEST

I modsætning til advent bliver selve julen fejret i kirken i Mongoliet.

Maiken fortæller, at det sker den søndag, der er tættest på juleaften. Ved gudstjenesten bliver der prædiket ud fra Lukasevangeliet kapitel to, og bagefter er der arrangeret et par timers julefest, hvor der kan være flere genkendelige aktiviteter som juleevangeli-

<

Julefest i menigheden i Bayariin Medee 22. den december 2019.

^

Gaderne er pyntet med lidt lys i juletiden.

et som skuespil, de få kristne julesange, der er oversat til mongolsk og måske et lotteri.

"Vi spiser mad og leger fælleslege. Ellers er der lidt show med dans og sang – og det gerne med nissehuer på."

BUDSKABET ER DET SAMME – PÅ DANSK OG MONGOLSK

"Næste søndag er vi tilbage i den normale prædikenrække, og julen er slut," siger Maiken.

Der er ingen helligdage at holde fri på, så i kirken i Mongoliet varer julen omtrent én dag, og det er ikke så afgørende, om det er den 22., 24. eller 27. december.

Hun tilføjer, at som udlænding fra et land med mange og tunge juletraditioner kan hun godt savne lidt dybde.

"Det er jo Jesu fødselsdag, vi fejrer! Hvorfor gør vi ikke mere for at markere det?" spørger hun.

"Men samtidig giver det et perspektiv på alt det, julen i princippet ikke er, men som vi har gjort den til i Danmark."

Hun slår fast, at alt det omkring julen ikke er så vigtigt, så længe budskabet er det samme:

"Gud valgte at blive født som menneske på jorden, for at han kunne frelse dig og mig."

"Og det budskab er det samme, hvad enten det bliver forkyndt på dansk eller mongolsk." ▪

SØREN SKOVGAARD SØRENSEN
GENERALSEKRETÆR OG
TIDLIGERE MISSIONÆR I ETIOPIEN
SSS@DLM.DK

JUL MED HJEMVE: JESUS VAR JO OGSÅ UDSENDT

Etiopierne fejrer først jul den 7. januar, så det var ikke vores kære etiopiske kolleger, vi fejrede juleaften med, da vi var missionærer i Etiopien.

Det, der gjorde julen til noget særligt for os, var det helt særlige fællesskab med andre missionærer og – ærlig talt – afstanden til den nærmeste familie i nord. At julen er hjerternes fest, er særlig tydeligt, når man juleaften sidder i 30 graders varme på den sydlige halvkugle omkring et halvvissent træ, der ikke minder særlig meget om gran.

Sådan kan netop missionærens hjemve hjælpe til forståelsen af julens budskab: at Jesus kom på besøg for at skabe fællesskab med Gud igen. Barnet i krybben var sendt hjemmefra. Jesus er først og fremmest frelser, som er sendt til os mennesker. Men han er også den første kristne missionær, sendt af Gud, fordi hans hjerte brændte for de unåede.

Den amhariske julehilsen lyder noget i retning af: ”Til lykke med, at Gud har bragt jer frem til Herrens fødselsdag.”

Her er der ingen tvivl om, hvad julen drejer sig om: nemlig Herrens fødselsdag. Det, der gør julen til noget særligt, er hverken gaver eller overfyldte maver. Ganske vist spiser man også godt juledag, efter at man har fastet i adventstiden, men der er ingen tvivl om, at kernen i julen er, at "det barn i krybben er så meget mer." Det er Gud selv, der greb ind i historien. Han lod sig føde for at give os evigt liv.

BOGSALGET FORDOBLES I ÅRETS SIDSTE MÅNEDER

TRAVLHEDEN HOS SOMA BIBLIA I TANZANIA I DECEMBER SKYLDES IKKE JUL, MEN SOMMERFERIE OG KONFIRMATIONER.

TEKST ROLF WEBER JØRGENSEN **FOTO** BENT HOUMAA JØRGENSEN

Litteraturarbejdet Soma Biblia, der drives af Luthersk Mission i Tanzania, sælger i runde tal ti tusind bibler og tyve tusind sangbøger om måneden. Bortset fra november og december, hvor de sælger cirka dobbelt så mange. Og set med danske øjne er det meget store tal – selv for de store kommercielle forlag, hvor 10.000 solgte eksemplarer af en bog regnes for en bestseller.

Det fortæller Bent Houmaa Jørgensen, der har været direktør for Soma Biblia de sidste tre år, og så småt begynder at kunne øjne juleferien forude, hvor han og hustruen Vivi kommer en tur til Danmark.

Men de dobbelte salgstal har ikke noget med julen at gøre, ligesom det for eksempel ville være tilfældet i Danmark.

”I december og januar har skolebørnene i Tanzania sommerferie, og det er stort set som i Danmark med cirka seks ugers ferie. Og i den tanzaniske kirke, Evangelical Lutheran Church in Tanzania (ELCT), er det højsæson for konfirmationer,” forklarer Bent Houmaa Jørgensen. Eftersom der er syv millioner medlemmer af ELCT, er der statistisk set et godt stykke over 100.000, som bliver konfirmeret i slutningen af hvert år.

Direktøren fortæller, at Soma Biblia også i år slår nye rekorder med salg af salmebøger og bibler i forbindelse med konfirmationerne.

INGEN TRADITION FOR JULEGAVER

Juletravlhed, som det kendes i Europa, er et ukendt fænomen i Tanzania, forklarer Bent Houmaa Jørgensen:

”Der er slet ikke tradition for julegaver her i landet. Selve juledag er det dog almindeligt, at man spiser noget god mad, og måske køber man et nyt sæt tøj, som bliver taget i brug den dag. Så på den måde berører juletiden ikke tanzanierne på samme måde som i Europa og Nordamerika.”

Helt uberørt af de vestlige juletraditioner er de dog ikke.

”Folk kan jo godt lide farver, fest og lys. Så vi pynter op til jul i Soma Biblias bogbutikker med glimmer, lys og kunstige juletræer – og så er der lidt gratis bolsjer, folk kan få i juletiden.”

”På et andet punkt ligner traditionen i Tanzania også den vestlige verden, nemlig at man gør, hvad man kan for at ’komme hjem til jul’. Så julen er også familiernes fest i Tanzania ligesom i Danmark og andre steder,” siger Bent Houmaa Jørgensen.

Den største af Soma Biblias i alt seks bogbutikker er i hovedstaden Dar es Salaam, og direktøren fortæller, at der over tid er planer om at slå dørene op til yderligere to butikker alene i hovedstaden.

”Vi får konstant nye kunder, og vores salg er vokset eksplosivt de sidste par år. Sagen er nemlig, at under corona-pandemien var vi nødt til at tænke lidt nyt, og det blev så til radioannoncer, som er nået ud til rigtig mange af de seks millioner indbyggere i Dar

» Soma Biblia sælger i runde tal ti tusind bibler om måneden. Bortset fra november og december, hvor salget fordobles.

Soma Biblia regner med at få solgt mange Jesustegneserier, som er en af de bøger, der er særligt tilbud på i december.

es Salaam, som aldrig havde hørt om Soma Biblia."

JULEFROKOST OG ÆGTESKABSUNDERVISNING

Soma Biblia holder hvert år en medarbejderkonference for de 43 ansatte. I år var der blandt andet undervisning om ægteskab på programmet, og de ansatte var så glade for det, at de har spurgt om mere undervisning, hvor de også kunne tage deres ægtefælle med.

"Det besluttede vi at kombinere med den årlige julefrokost rundt i afdelingerne, hvor vi både har pakkeleg, fest og andre hyggelige aktiviteter – og så har vi også inviteret ægtefællerne med i år. Responsen fortæller, at det indtil videre har været en stor succes," siger Bent Houmaa Jørgensen, der sammenlagt har været udsendt af Luthersk Mission til Tanzania i cirka 17 år.

BILER FYLDT MED BØGER

"Sulten efter Gud er enorm, og det er en af årsagerne til, at Soma Biblia kan sælge så mange bøger. En anden årsag er, at arbejdet drives med tilskud, så bøgerne kan sælges til en pris, der er overkommelig i Tanzania," forklarer direktøren.

For eksempel skal Bent Houmaa Jørgensen bringe en hilsen til to gudstjenester med over 1.000 deltagere på næste søndag, hvor han regner med, at der bliver solgt en del:

"Der kommer et af vores to teams af bogsælgere med en landcruiser fyldt med bøger, og så annoncerer jeg et godt tilbud på tre forskellige bøger. Den ene er målrettet unge og handler om seksualitet og Gud. Den anden er en tegneserie for børn om Messias, mens den tredje er en kalender-bibel-læseplan til hele 2023." ■

STØT SOMA BIBLIA

Soma Biblia ønsker gennem bibler, bøger og hæfter at nå unåede med evangeliet og styrke trosoplæring blandt kristne.

Støt Soma Biblia med en god julegave på MobilePay 66288 mrk.: Soma Biblia.

>
Julen 1991 blev holdt i Tanzania sammen med missionærkollegerne Anette og Jeff Sørensen.

Pynter juletræet med minder fra missionærtiden

ANNELISE OG AXEL RYE CLAUSEN HAR I MANGE ÅR FEJRET JUL I UDLANDET. DÉR HVOR TRADITIONER OG PYNT BLEV SKRÆLLET AF, **STOD DET ENKLE BUDSKAB OM FRELSERENS FØDSEL OFTE TYDELIGERE.**

TEKST KARIN BORUP RAVNBORG **FOTO** PRIVAT

I de næsten 30 år, Annelise og Axel Rye Clausen fra Tarm var udsendt som missionærer af LM – først i Tanzania og siden i Cambodja – har de holdt jul under anderledes former.

”I alle de år har vi, trods afsavn, altid haft nogle virkelig gode og velsignede juleaftener,” siger Annelise.

”Vi lærte noget af at leve i Cambodja blandt førstegenerationskristne, der ikke skulle leve op til traditioner om gaver, pynt og lækkerier. Det ’ydre lag’ blev skrællet af julen, og kun det glade budskab om, at frelseren var kommet til jord, og at alle skal have det at vide, stod klart og tydeligt tilbage.”

»

I alle de år har vi, trods afsavn, altid haft nogle virkelig gode og velsignede juleaftener.

LAVEDE FÆRØSK JULEMAD

Hun gjorde dog meget ud af at lave traditionel dansk julemad så godt som muligt til glæde for andre danske kolleger og volontører.

”Særligt volontørerne havde et kæmpe savn. Det var første gang, mange af dem skulle holde jul langt væk hjemmefra. De var meget taknemmelige for, at de kunne holde en dansk jul hos os.”

Hun husker særligt ét år, hvor de sad 24 personer rundt om bordet juleaften.

”Der var volontører fra flere skandinaviske lande, som alle syntes, deres traditionelle julemad skulle repræsenteres – også færøsk julemad. Det var et større arbejde at få køkkenet til at fungere og få alles forventninger indfriet,” fortæller Annelise med et smil.

PAKKELEG MED FATTIGE PÅ KOLLEGIET

Noget, Annelise og Axel også tænker tilbage på med glæde, var julefejringerne, de holdt op til jul for de unge på kollegierne i Siem Reap.

”Det er jo virkelig fattige unge, der kommer – helt uden kendskab til de traditioner, vi som danskere kender. Det var en oplevelse at se dem lave julepynt og lege pakkeleg med terninger. Nogle af dem havde aldrig fået en gave før, så for dem var det at vinde en pakke noget helt særligt,” siger Axel.

Parret var også imponeret over julefejringen i kirken i Siem Reap, der blev den helt store attraktion for folk – også uden for kirken. Det foregik ofte søndag efter jul, da landet ikke holder lukket på de kristne helligdage.

”De gjorde julen til årets udadvendte fest, hvor de inviterede hele nabolaget hen i kirken til gratis mad og krybbespil og på den måde viste dem, hvad jul er.”

PLASTIKENGLEN SKAL OP IGEN

Når det tidligere missionærpar om nogle dage holder jul hjemme i Tarm, bliver det en traditionel jul i familiens skød med datter, barnebarn og et vennepar. Men de bærer stadig missionærtiden med sig, for både træet og

hjemmet er pyntet med ting fra årene som udsendte.

"Fra Tanzania har vi en håndskåret julekrybbe i ibenholttræ, som vi købte i Ifakara. Den kommer frem hvert år til jul. På vores træ har vi små flettede ting, som børnene dernede solgte på gaden. Fra Cambodja har vi et lille juletræ i ståltråd. Det har ikke så meget med cambodjansk kultur at gøre, men jeg blev bare så glad for det derude, så det er et godt minde om Cambodja," siger Annelise og fortsætter:

"I mit køkkenvindue hænger en plastikengel, som blev sendt til os et af de allerførste år i Tanzania fra en missionsven hjemme i Danmark. En plastikengel lyder måske ikke af ret meget, men den varmede hjertet. Den har taget turen med, da vi rejste hjem fra Tanzania, og var også med os i Cambodja, og derfor skal den op."

"Så vi har meget forskelligt pynt, og vores juletræ er ikke som alle andres – og det er bare dejligt. Jeg kan nu godt lide, når vi i vores kultur fejrer frelserens komme med gaver, pynt og lækkerier, så længe det ikke tager glansen fra frelserens komme," siger hun. ▪

ANNELISE OG AXEL RYE CLAUSEN

- 1984-1996: Missionærer i Tanzania
- 1996-2003: Axel projektsekretær på LM's sekretariat i Hillerød
- 2003-2019: Missionærer i Cambodja

JUL MED AFSAVN

Annelise mindes den første missionærtid i Tanzania i 1980'erne:

"Julen var en særlig udfordring, når man var langt hjemmefra. Vi ville gerne gøre højtiden ekstra hyggelig for hinanden. Det kneb med at skaffe en del af de råvarer, der skulle til for at holde en rigtig dansk jul. Vi gjorde det så godt, vi kunne, og undlod negative kommentarer, når det ikke ramte plet! Men gløgg lavet af den syntetisk smagende saft, kemicola, med jordnødder i stedet for mandler, det ramte altså helt ved siden af! Marcipan lavet af cashewnødder var et ærligt forsøg, men det gjorde vi også kun én gang!"

Fra bogen *Kald og konsekvens* (s. 51-52)

MENIGHEDSFAKULTETET ANBEFALER **OPTAGELSE PÅ AARHUS UNIVERSITET**

VED AT KOMBINERE UNDERVISNING PÅ MF OG PÅ UNIVERSITETET KAN DE STUDERENDE FÅ SU.

TEKST ROLF W. JØRGENSEN **FOTO** MENIGHEDSFAKULTETET

Kommende studerende på Menighedsfakultetet kan få fordele af også at være optaget på den statslige teologiuddannelse på universitetet.

Det alternative teologi-studie-tilbud FIUC-Århus, der udbydes af Menighedsfakultetet, har været i dialog med studieadministrationen på Aarhus Universitet (AU). Formålet er at kunne tilrettelægge deres studietilbud på en måde, så de studerende fremover kan kombinere fordelene ved at studere på AU med fordelene ved at studere på FIUC-Aarhus.

I praksis betyder det, at de studerende på FIUC-Aarhus skal forhåndsansøge AU om merit for de dele af uddannelsen, som de får på Menighedsfakultetet. Der er tale om undervisning på bachelorniveau i regi af Fjellhaug International University College (FIUC), der har oprettet en afdeling i Aarhus og har ansvar for det faglige indhold og niveau på uddannelsen.

De studerende på Menighedsfakultetet holder pause mellem to lektioner.

MERITOVERFØRSLER BEGGE VEJE

De umiddelbare fordele for både studerende og Menighedsfakultetet er til at få øje på, for når de studerende er optaget på AU, har de ret til at modtage Statens Uddannelsesstøtte (SU) på lige fod med enhver anden bachelorstuderende på universitetet. Samtidig skal MF ikke fokusere helt så meget indsamle stipendie-midler for at støtte deres studerende, sådan som det har været praksis i en årrække.

Ydermere kan Menighedsfakultetets kommende studerende fremover gennemføre uddannelsen uden forsinkelser og på normeret tid. Tidligere har de skullet tage nogle tillægsfag efter endt bacheloruddannelse på FIUC-Aarhus for at kunne blive optaget på kandidatstudiet på AU.

Ifølge Menighedsfakultetet får deres studerende samme grundvilkår som universitetets studerende, samtidig med at de kan være en del af Menighedsfakultetets studiemiljø og være med på de praktisk-teologisk dannende kurser, som udbydes dér. De almindelige fag-udbud fra FIUC-Århus er der ikke ændret på; forskellen er, at nogle af fagene derfra fremover kan meritoverføres til uddannelsen ved AU. Tilsvarende kan der søges merit den anden vej – fra AU til FIUC-Århus.

”De studerende vil kunne få overført merit for de teologiske fag, hvor det er vigtigt for os,” understreger fakultetsleder Thomas Bjerg Mikkelsen og tilføjer:

"De fag, der skal tages på AU, vil typisk være sprogfag, hvor Menighedsfakultetet allerede bruger nogle af AU’s undervisere sammen med deres egne." ■

Frans van Daele skal være med til at styrke trosfriheden i lande uden for EU.

Ny EU-udsending for religionsfrihed udnævnt

EFTER TRE ÅR ER EN 75-ÅRIG BELGIER BLEVET VALGT TILT OPGAVEN AT FREMME RELIGIONS- OG TROSFRIHED I LANDE UDEN FOR EU.

TEKST ROLF W. JØRGENSEN **FOTO** WIKIMEDIA

Belgieren Frans van Daele har fået betroet opgaven med at være EU's specielle udsending til fremme af religions- og trosfrihed.

Det er næsten tre år siden, den forrige udsending gik af, og der har været udtrykt kritik af EU's oprigtige ønske om at gøre noget ved friheden til at tro i lande uden for EU. Allerede i oktober 2020 sendte 49 EU-parlamentsmedlemmer et brev til EU-kommissionens præsident med opfordring til at genbesætte posten hurtigst muligt. Men der gik altså godt to år, før det blev til virkelighed.

75-årige van Daele er en erfaren diplomat og har blandt andet tjent som sit lands udsending til både NATO, EU og USA foruden at være stabschef for det belgiske kongehus.

Generelt stiger især forfølgelsen af kristne over hele verden. Det ses blandt andet på den liste over de 50 lande med mest forfølgelse, som Open Doors udgiver hvert år.

Da den første gang udkom for 30 år siden, var der fire kategorier af forfølgelse, som landene blev inddelt i. I dag er der kun de to værste kategorier repræsenteret.

Derfor hilses udnævnelsen velkommen af en række kristne såvel som sekulære organisationer, der på forskellig vis kæmper for menneskerettigheder.

Posten som EU's specielle udsending for religions- og trosfrihed blev etableret så sent som i 2016 oven på beretningerne om de systematiske massemord, der var blevet udført af Islamisk Stat (IS) på kristne i Mellemøsten og Nordafrika,.

10.000 NY TESTAMENTER DELT UD I QATAR

Myndighederne i Qatar har givet internationale bibelselskaber lov til at uddele eksemplarer af Det Nye Testamente og Johannesevangeliet under afviklingen af VMi fodbold. Men uddelingen skulle foregå i et lille område i udkanten af Doha, og lokale qatarer måtte ikke få bibler.

Takket være danske donorer kan Det Danske Bibelselskab sende 10.000 eksemplarer af Det Nye Testamente af sted.

NY PRÆST I SILKEBORG

Borgerkirken i Silkeborg har netop ansat ny præst, Bent Skovhus Christensen, som starter den 1. april 2023. Bent Skovhus Christensen kommer fra en stilling som præst ved Sædden Kirke i Esbjerg, hvor han har virket siden 1999.

BIBELEN BLIVER OVERSAT TIL TEGNSPROG

FOTO: PEXELS

Døve i Danmark får nu adgang til Bibelen på dansk tegnsprog. Jan Zachariassen, der er præst i Døves Frikirke, er en af oversætterne.

Døves Frikirke har nemlig indgået et samarbejde med Deaf Bible Society om i første omgang at oversætte Johannesevangeliet til dansk tegnsprog i løbet af en toårig periode. Oversættelsen vil blive gjort tilgængelig på Deaf Bible Media Network.

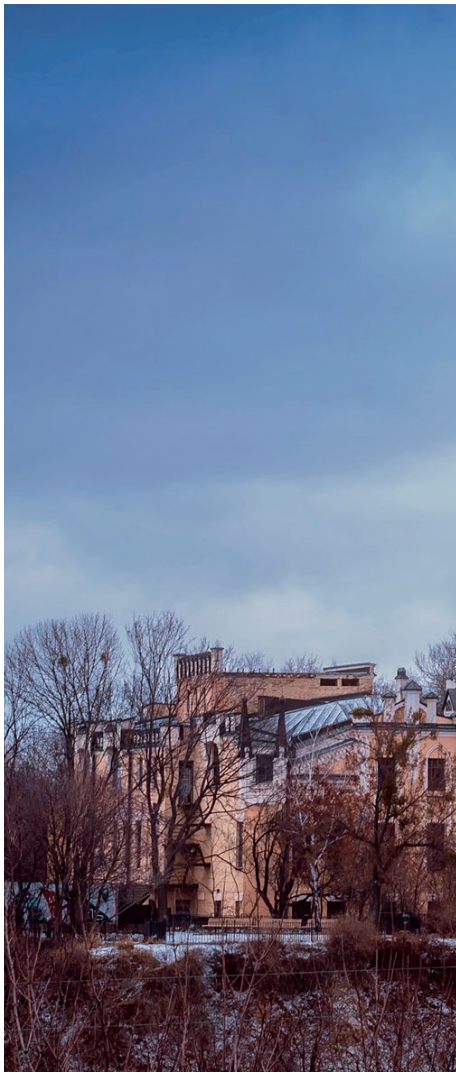

Russisk-ortodoks kirke i Ukraines hovedstad Kyiv.

RUSSISKE KIRKERS AKTIVITETER I UKRAINE **BLIVER MÅSKE ULOVLIGE**

BLANDT PARLAMENTSMEDLEMMER I UKRAINE HERSKER EN **HØJ GRAD AF MISTRO TIL KIRKEN**, FORDI MAN FRYGTER, DEN SAMARBEJDER MED RUSSERNE.

TEKST ROLF WEBER JØRGENSEN **FOTO** PXHERE.COM

Hvis præsident Zelenskyj får sit forslag gennemført, bliver det enden på den russiske kirkes næsten 350-årige tilstedeværelse i Ukraine.

Det er Ukraines Nationale Sikkerhedsråd, der sammen med præsident Volodomyr Zelejskyj har bedt landets regering om at forbyde den russiske kirke i Ukraine. Den bagvedliggende årsag er et ønske om at undgå nogen form for russisk indflydelse i Ukraine. Også når det gælder kirken.

Den ukrainsk-ortodokse kirke har ellers hørt under patriarkatet i Moskva siden 1686 og dermed været en formel del af den russisk-ortodokse kirke. Indtil landet i kølvandet på Sovjetunionens kollaps blev selvstændigt i 1991, var der ikke andre ortodokse kirker, og siden da har den ortodokse kirke i Ukraine været splittet. Spliden handler først og fremmest om de juridiske, kirkeretlige spørgsmål om forholdet til den russisk-ortodokse kirke og i sidste ende til Rusland, snarere end om teologi og liturgi.

Allerede få uger efter Rusland påbegyndte invasionen af Ukraine i februar i år, foreslog nogle parlamentsmedlemmer i Ukraine et opgør med den russiske kirkes indflydelse. Desuden har lederen af Moskva-patriarkatets ukrainske del, Metropolit Onufrij, krævet, at kirken blev helt selvstændig og uafhængig af den russisk-ortodokse kirke.

Det skete tilbage i maj måned, men har endnu ikke fået nogen mærkbare konsekvenser, og der hersker således en høj grad af mistro til kirken, fordi man frygter, den samarbejder med russerne.

MOSKVA-PATRIARKATET STØTTER INVASIONEN AF UKRAINE

De seneste måneder har de ukrainske myndigheder gennemført flere aktioner og razziaer mod nogle af de klostre og kirker, der fortsat hører under patriarkatet i Moskva, som ledes af patriark Kirill. Patriarken har hele tiden støttet Ruslands invasion af Ukraine, og det bliver altså nu vurderet til at udgøre en sikkerhedsrisiko.

Ud over arrestationer og forventede retssager, har Ukraine ifølge *Euronews* også indført sanktioner mod en række overordnede embedsfolk fra den ortodokse kirke i Moskva med den begrundelse, at de skulle have indvilliget i at

samarbejde med de russiske besættelsesstyrker eller søgt at retfærdiggøre invasionen.

EN ÆGTE UKRAINER ER ORTODOKS KRISTEN

Siden Ruslands invasion begyndte i februar, er der ifølge *Kristeligt Dagblad* sket en meget stor tilstrømning til Ukraines selvstændige ortodokse kirke. Før krigen bakkede cirka halvdelen af Ukraines ortodokse kristne op om den del af kirken, der hører under Moskva. Cirka 80 procent af alle ukrainere er ortodokse kristne, og halvdelen af dem mener, at det hører tæt sammen med det at være ægte ukrainsk.

Hvis forbuddet bliver vedtaget, vil det principielt reducere religionsfriheden i Ukraine, men spørgsmålet er, om det får nogen betydning, når der nu er tale om at undgå russisk indflydelse og bevare Ukraines suverænitet og sikkerhed. ▪

KONSTITUERET REDAKTØR OG KOMMUNIKATIONSLEDER

Birger Reuss Schmidt, LM's vicegeneralsekretær, er midlertidig ansvarshavende redaktør for magasinet *Tro § Mission*. Stillingen blev ledig, da Nicklas Lautrup-Meiner fratrådte ved udgangen af november, og der er en proces i gang med at ansætte en ny person i den ledige stilling.

NY PRÆDIKANT I LM VESTJYLLAND

I november kaldte afdelingsstyrelsen i LM Vestjylland 26-årige Kasper Beck Drejer til prædikant i afdelingen. Kasper er gift med Malene og bor i Esbjerg, hvor han arbejder som præst i Vesterhavskirken. Fra 2022-2022 var han LMU-konsulent for København og Lolland-Falster.

NY PROJEKTLEDER FOR "VEJEN"

LMBU har med virkning fra den 1. december ansat Berit Larsen fra Aalborg som projektleder af Trosoplæringsprojektet *Vejen*. Berit afløser Finn Jøssang, som stoppede i projektlederstillingen i oktober måned.

Berit har erfaring med redaktørarbejde gennem en tidligere ansættelse i Soma Biblia og har et godt kendskab til LMBU's arbejde.

HVIDOVRE FRIMENIGHED FASTANSÆTTER FORKYNDER

Hvidovre Frimenighed har fastansat Filip Pilgaard Holm, Valby, som forkynder fra den 1. januar 2023. 25-årige Filip er ikke ukendt med jobbet, som han har varetaget siden sommer ved siden af sine teologistudier på DBI.

SØREN AALBÆK RØNN
GYMNASIE- OG STUDENTERSEKRETÆR I KRISTELIGT FORBUND FOR STUDERENDE
SOEREN@KFS.DK

DÆKKER DU OGSÅ **DIN TRO** TIL?

En af mine gode venner er fra Færøerne, men har boet i Danmark en årrække nu. Han gav en dag udtryk for, at der er meget få tabuer i den danske kultur. Men, skrev han: "Danskeres forhold til kristen tro og specielt personlig tro er omgivet af berøringsangst. Der er en blufærdighed over for bøn og tro på Gud og Jesus."

Han kommer fra en kultur, hvor det er mere legitimt for eksempel at være et bedende menneske. På Færøerne er der ikke noget mærkeligt ved at tage navnet Jesus i sin mund. Eksempelvis siger han "Jesus velsigne dig" i stedet for prosit, når jeg nyser. Hvor skønt!

FORLEGENHED

Mens spiritualitet er blevet mainstream, er god gammeldags kristen åndelighed blevet en suspekt størrelse. Og jeg tror, der har sneget sig en forlegenhed ind – også i mit sind.

Min familie bor på et torv med 11 andre huse, og for nylig havde vi inviteret de andre til æbleskiver og gløgg. Mens de første gæster ankommer, tager jeg mig selv i at dække et lamineret bibelvers til, som lå på køkkenbordet. Hvor pinlig har man lov at være? Det er ellers ikke til at tage fejl af, at der bor en kristen familie i vores hus, så hvorfor dækkede jeg det til? Mens jeg tænker over det, kan du jo overveje, om du også nogle gange dækker din tro til i mødet med naboer, kolleger og venner.

PLADS TIL NYSGERRIGHED

Mennesker har brug for at møde autentiske kristne, som tør tale frit og frimodigt om troen på den frelser, som er verdens eneste håb. Vi skal ikke stoppe noget ned i halsen på dem, men vi kan begynde med at tale naturligt om vores egen åndelige praksis. Fortælle, at vi beder for dem, hvis de gennemgår noget svært. Fortælle om, hvad troen betyder for vores daglige liv, og lade det være op til dem at bemærke, hvis de synes, det er mærkeligt.

At kalde personlig tro det sidste tabu er en overdrivelse, men personlig tro ér omgivet af en vis blufærdighed. Ved at være åbne giver vi mennesker anledning til at spørge ind. Mange gange er den manglende nysgerrighed, vi oplever, i virkeligheden bare vores medmenneskers måde at vise hensyn på. Ved selv at være åbne, ærlige, selvironiske og nysgerrige får vi anledning til at dele vores vidnesbyrd.

STEFAN GUSTAVSSON:
NØGNE UDEN SKAM
CREDO 2022
266 SIDER – 299,95 KRONER

Den svenske teolog og forfatter Stefan Gustavsson pegede i oktober i den svenske avis *Dagen* på en beskrivelse af syv skridt, der kan flytte kristne fra et klassisk syn på seksualitet til at have købt LGBT-dagsordenen.

Det første – og vigtigste skridt er tavshed! Altså, spørgsmål om køn, sex og ægteskab bliver ikke længere adresseret, og det klassiske syn på ægteskab bliver ikke begrundet.

Samme Stefan Gustavsson har i den grad selv brudt tavsheden med bogen *Nøgne uden skam*, hvor han systematisk gennemgår trin i den seksuelle revolution fra Marquis de Sade til nu. Gustavsson vurderer konsekvenserne af den, og ikke mindst argumenterer han lødigt og systematisk for, hvorfor et bibelsk syn på ægteskab og sex ikke blot er sandt og bibelsk, men tillige menneske- og samlivskærligt.

I bogens første del skitserer Gustavs-

Gør som forfatteren: Tal ægteskabet op

TAL OM SEX. TAL OM ÆGTESKAB. TAL OM HOMOSEKSUALITET I SAMFUNDET. ELLERS DØR DET KLASSISKE KRISTNE SYN PÅ KØN, SEX OG SAMLIV. BEGYND GERNE MED AT LÆSE "NØGNE UDEN SKAM".

ANMELDELSE DORTE SIG LEERGAARD

son, hvor den seksuelle revolution stammer fra, hvilke konkrete forandringer den har medført, og hvad den har gjort ved os. Det vil være velkendt for mange, men alligevel er det rystende læsning at få en summarisk fremstilling for eksempel af konsekvenserne, når det gælder skilsmisser, abort, seksuelt overførte sygdomme, utroskab, købesex, vold, lavt selvværd og psykiske problemer. Ikke mindst foruroligende, at den såkaldte frigørelse i virkeligheden er ved at kvæle den seksualitet, den vil sætte fri.

BIBELENS POSITIVE SYN PÅ SEX

I anden del fokuserer Gustavsson på Bibelens positive syn på køn, sex og ægteskab. Med let pen og tyngde i argumenterne peger han på det bibelsk begrundede ægteskab, og hvorfor sex hører hjemme dér.

Det må være et afsnit, som alle med teenagebørn eller ungdomsledere må nærlæse, så de har det under huden. Det første skridt mod et andet syn er tavshed.

Så tal det op, ægteskabet. Og vid hvorfor. Hent de gode, positive, livsbekræftende argumenter hos skabelsesberetningen, hos Jesus og hos Paulus. Brug gerne Gustavsson som guide.

Tredje del af *Nøgne uden skam* handler blandt andet om indvendinger mod et kristent sex- og ægteskabssyn. Her tager Gustavsson fat på højaktuelle spørgsmål som ”Hvorfor ikke bare flytte sammen?” og ”Hvem skader homoseksuel praksis?”. Igen guider Gustavsson læseren med klarhed gennem tidens argumenter og svarer systematisk og konsekvent på indvendingerne.

TYNGDE I ARGUMENTATIONEN

Der er mindst tre gode grunde til at anbefale *Nøgne uden skam*.

For det første færdes Stefan Gustavsson hjemmevant i både sin samtid og Bibelens verden. Det betyder, at han med et overvældende arsenal af bibelcitater kan underbygge sine pointer.

For det andet har han et skarpt øje og en klar tanke, og hans mangeårige indsats som apologet fornægter sig ikke i den systematiske tilgang, hvor inkonsekvente argumenter i tiden bliver pillet fra hinanden, mens gode alternativer bygges op.

For det tredje skriver Gustavsson bevidst til både kristne og ikke-kristne. Det giver en tyngde i argumentationen, fordi der ikke bliver skåret hjørner af efter devisen vi-er-jo-enige-om.

Den eneste ærgrelse denne læser har, er de mange svenske eksempler, især i den første del. Sådan er det i sagens natur med en svensk forfatter, men det havde været mere genkendeligt og stærkt med eksempler fra dansk kontekst. ▪

DORTE SIG LEERGAARD
LANDSLEDER I ELN
EMAIL DORTE.LEERGAARD@GMAIL.COM

» Gustavsson færdes hjemmevant i både sin samtid og Bibelens verden.

Juletiden indebærer håb og muligheder

24:12-REDAKTØR HÅBER, AT JULEMAGASINET MÅ VÆRE MED TIL AT ÅBNE NOGLE HJERTEDØRE HOS FOLK, DER ENDNU IKKE HAR MØDT JESUS.

TEKST OG FOTO OLE SOLGAARD

<

For Elisabeth Agerbo Mørch er julen et budskab om glæde og håb.

Juletiden giver nogle helt særlige muligheder for, at mennesker omkring os også møder Jesus.

Det mener 34-årige Elisabeth Agerbo Mørch, der i øvrigt er vild med at tælle ned til jul på kalenderlyset sammen med sine børn. Hun har i et års tid stået i spidsen for redaktionsgruppen bag julemagasinet *24:12*. Og det ser hun store muligheder i.

JUL OG JESUS

"Omkring jul vil mange danskeres tanker strejfe et eller andet med tro og Jesus. Det er et godt udgangspunkt for at dele evangeliet med andre. Som kristne må vi huske at bede om, at de tanker, som julen sætter i gang hos folk, må spire og lede dem til Jesus – eller måske i første omgang til en menighed eller et kristent menneske," siger 24:12-redaktøren.

Magasinet går ikke dybt ned i teologiske emner, men er tænkt som indgang til noget mere, forklarer hun.

"Vi henvender os til en bred målgruppe og har dermed flere forskellige artikeltyper. Vi vil gerne give et lille indblik i, hvem Jesus er. Det gør vi blandt andet ved at dykke ned i julens budskab fra flere vinkler og ved at fortælle gode historier om mennesker, som har mødt Jesus."

"De, der får fat i *24:12*, har typisk fået det af nogen, de kender. Så modtagerne ved altså, hvem de kan henvende sig til. Det skal man ikke underkende betydningen af, selvom man ikke umiddelbart får noget respons på gaven," understreger Elisabeth Agerbo Mørch.

HYGGE OG HÅB

Hun nyder selv at få julestemningen til at brede sig i løbet af december i det rødstenede parcelhus i Fredericia-forstaden Erritsø, hvor hun har boet i fem

ELISABETH AGERBO MØRCH

- Gift og mor til tre piger
- Opvokset på Ølgod-egnen i Vestjylland
- Cand.mag. i lingvistik fra København
- Hjemmegående de sidste fem år
- Med i Kolding LM og Kolding Bykirke
- Redaktør af 24:12

JULEMAGASINET 24:12

- Et udadvendt julemagasin, der ønsker at fortælle den gode historie – om mennesker, om livet, om troen og om Gud.
- Udgives af Luthersk Mission og Indre Mission.
- Udkom første gang i julen 2012.
- Forgængeren, Juleneget, blev udgivet fra 1923 til 2011.

» *Mariasangen* har fået mig til at reflektere over julens budskab på en ny måde.

FRA "MARIASANGEN"

"En helt almindelig kvinde, som bar navnet Maria, bar den byrde at flygte – for at passe på drengen, og for at flygtningebarnet, som endnu findes i verden, kan spejle sin smerte i Fredsfyrsten selv."

"Skabningen jubler over altings fornyer, som blev født af Maria."

"Det barn, der blev født i smerte, er lindringen selv."

år sammen med sin mand, Michael, og deres tre piger, der er begyndt i den lokale folkeskole.

"Børnene er forventningsbegejstrede, og det smitter af på mig. Jeg elsker at hygge, servere lidt flere kager end normalt, pynte op og sætte julemusik på. Alle de mange lys gør mig også glad her i den mørke årstid. De giver håb om lysere tider – og her tænker jeg både på foråret og på det evige liv."

TRE TRADITIONER MED TRÆER

Som barn var det en ikonisk oplevelse for Elisabeth Agerbo Mørch at åbne stuedøren derhjemme og få øje på det flot pyntede juletræ, som forældrene havde hemmeligholdt indtil juleaftens eftermiddag.

Noget lignende oplevede hun de gange, de fejrede jul hos hendes bedstemor og bedstefar. Dér var der dog en glasdør ind til stuen. For at skjule træet havde man så hængt et hæklet tæppe op. Dermed kunne hun få nogle små glimt af juletræet, inden der bag døren med tæppet blev åbenbaret noget endnu smukkere, end hun kunne forestille sig.

I år er Elisabeth, Michael og børnene for første gang hjemme hos sig selv juleaften. Her vil de have den tradition, at alle er med til at pynte juletræet i udestuen, og så flyttes det ind i stuen til festaftenen.

VUGGEVISE OG NYE VINKLER

"Jeg har så meget at være taknemmelig for. Håbet fylder meget i mine tanker om jul. For mig er julen et budskab om glæde og håb – også på trods af de smerter, vi kan opleve. Jesus kom med håb om en ny og bedre jord," betoner Elisabeth Agerbo Mørch.

Hun får mest ud af juleevangeliet, når hun møder nye vinkler på det gamle budskab, ikke mindst gennem sange. *Mariasangen* af Jonas H. Petersen fra Hymns From Nineveh har for eksempel fået hende til at reflektere over det på en ny måde: Det er verdens forløser, som Maria sang vuggevise for.

På samme måde håber magasinredaktøren, at *24:12* kan være med til at åbne nogle hjertedøre og kontaktmuligheder rundt omkring i landet. Så flere må se, at håbet, glæden og lyset virkelig er kommet – i og med Jesus. ■

Jakobs Blomster-forum

Farverivej 8, Skjern
97 35 25 21
jakobsblomsterforum.dk

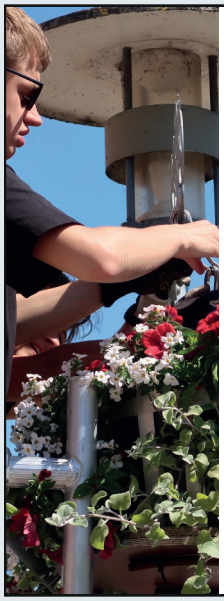

LivogJob Fonden

LivogJob er er for unge med særlige behov, hvor vi har:

- STU uddannelse
- Beskyttet beskæftigelse
- Botilbud med 16 pladser for 17-30-årige
- Tilgængelighed for alle
- Et kristent værdigrundlag og en kristen etik
- Fokus på at bidrage til lokalområdet

Se mere på livogjob.dk eller ring 54441705

GENOPSLAG: KOMMUNIKATIONSLEDER/ REDAKTØR TIL LM

Vil du stå i spidsen for arbejdet med at formidle de vigtige historier om LM's arbejde og værdier i Tro & Mission og på andre platforme?
Kan du producere journalistisk indhold og bevare roen og overblikket i en hverdag med mange deadlines?
Så er det dig, vi søger!

Ansøgningsfrist: 22. januar 2023
Ansættelsessamtaler afholdes løbende.
Læs mere om stillingen på dlm.dk/job.

Har du spørgsmål, kontakt da vicegeneralsekretær Birger Reuss Schmidt på brs@dlm.dk / 22 47 40 27.

Luthersk Mission

Vigerslev Kirke - København

Søger præst med ansøgningsfrist 2. januar 2023
Se stillingsannonce på www.vigerslevkirke.dk

penta byg a|s
HOVED- OG TOTALENTREPRISER

pentabyg.dk

Støt forfulgte kristne

Se projekter på opendoors.dk/stoet

MobilePay 90258

OpenDoors
TJENER VERDENS FORFULGTE KRISTNE

+Luthersk Mission VESTJYLLAND

Ny leder Arken Esbjerg

Kan du se dig selv som leder på værestedet Arken, og ønsker du at række evangeliet til brugerne gennem nærvær og samtaler?

Se vores stillingsopslag på arkenesbjerg.dk eller lm-vestjylland.dk

Stillingen er ledig fra 1. juni 2023. Sidste ansøgningsfrist er mandag den 23. januar.

COMPOUNDERS

MW Compounders er en dansk børsnoteret investeringsforening. Foreningen er udbyttebetalende og har investeret i 20-30 globale compounder-aktier.

Læs mere på vores hjemmeside: www.mwcompounders.dk

Kontaktpersoner:
Johannes Møller: 61 76 69 05 Dan Wejse: 26 83 37 44

LANDEREPRÆSENTANT TIL TANZANIA

Som landerepræsentant er din opgave at skabe trivsel og gode rammer for LM's udsendte og lokalt ansatte medarbejdere. Du er LM's primære kontakt til myndigheder og samarbejdspartnere i Tanzania samt til LM's sekretariat i Danmark.
Det ønskes yderligere at prioritere evangeliserende eller diakonale opgaver i stillingen.

Tiltrædelse: forår 2023
Ansøgning: snarest muligt
Læs hele stillingsbeskrivelsen på dlm.dk/job/missionaer.
Kontakt gerne missionskonsulent Ole Malmgaard på om@dlm.dk / 40 80 38 23.

+Luthersk Mission

Efterskolernes aften

Onsdag d. 11. januar fra kl. 18-21

Velkommen til en hyggelig aften på Hedemølle, hvor vi viser skolen frem for dig, som er nysgerrig på efterskolelivet.

Vi glæder os til at se dig!

hedemølle efterskole

#SammenOmFællesskabet #SammenOmVenner

#SammenOmGodeMinder

TRO & MISSION
Udgives af Luthersk Mission,
Industrivænget 40, 3400 Hillerød
dlm@dlm.dk / 48 20 76 60
www.dlm.dk

TRYK
Jørn Thomsen Elbo
Oplag 2.700
ISSN 2446-4147
ISSN 1601-975X (Tro & Mission online)

ANSV. REDAKTØR
Birger Reuss Schmidt
brs@dlm.dk / 22 47 40 27

REDAKTION
Kaja Lauterbach, journalist/red.sekr.
Karin Borup Ravnborg, journalist
Ole Solgaard, journalist
Amalie Puggaard Poulsen, grafiker

Ideer og artikelforslag modtages gerne på tm@dlm.dk / 48 20 76 80.
Magasinets indhold er ikke nødvendigvis udtryk for LM's ledelses holdninger.
Bibelcitater er fra den autoriserede oversættelse, © Det Danske Bibelselskab 1992.

ABONNEMENT
Danmark: 450 kr. pr. år.
Unge under 30 år: 225 kr. pr. år.
Udlandet (herunder Færøerne og Grønland): 550 kr. pr. år.
Netabonnement: 225 kr. pr. år (unge under 30 år: 125 kr. pr. år)
Alle beløb + 40 kr. i gebyr, hvis man ikke er tilmeldt betalingsservice.
Abonnementet løber, til det bliver opsagt.
Ved adresseændring bedes oplyst både gammel og ny adresse.

ANNONCER
Annoncer til næste nummer skal være redaktionen i hænde senest tirsdag den 10. januar 2023.
Se priser og betingelser på troogmission.dk.

NÆSTE NUMMER
Tro & Mission nr. 01/2023 udkommer 20. januar 2023.

KODE TIL TRO & MISSION ONLINE
4. kvartal 2022: 2022T&M-4kvt
3. kvartal 2022: 2022T&M-3kvt

STØT LM
Gaver til missionsarbejdet sendes til konto 2230 - 0726496390 eller via MobilePay 66288.
Se også dlm.dk/stoet.

BIRGIT KORSGAARD
SEKRETÆR
BK@DLM.DK

DET ER FANTASTISK AT HVILE I, AT **GUD HAR LAGT PLANER**

Hvad laver du lige for tiden?
Jeg sørger for, at LM bliver klar til jul. Det omfatter blandt andet klargøring og udsendelse af julegaver til medarbejderne og oppyntning på sekretariatet.

Hvad er dine planer for den kommende tid?
I og med at det snart er et nyt år går der rigtig meget tid med afslutning af dette år og opstart på det nye. For eksempel ændring af abonnementer og klargøring af bagvedliggende lister til giverindberetninger.

Sådan at jeg forhåbentlig kan holde fri mellem jul og nytår.

Er der noget, som har glædet dig særligt på det sidste?
Jeg synes, det er stort og imponerende, at der er så mange, der giver, bare fordi det er til LM. Jeg bliver hvert år lige taknemmelig for det og forundret over det – på den gode måde.

Er der et forbøns- eller takkeemne, du vil dele?
Vi ved, at LM's økonomi er meget afhængig af, hvad der kommer ind af gaver. Derfor siger jeg en stor tak for alle gaver. Både faste gaver og enkeltgaver. Og så beder jeg ikke nødvendigvis om, at LM må få det budgettet opfyldt, men få det, der er behov for – og at det, vi får, må blive brugt til de rigtige projekter.

Hvad laver du i fritiden?
Jeg kan godt lide at strikke og bage og i det hele taget være kreativ. Og om sommeren kan jeg godt lide at køre amerikanerbil.

Jeg er medlem af både en strikkeklub og en amerikanerbilklub.

Er der et bibelvers, du er særligt glad for?
Første halvdel af Jeremias 29,11: "Jeg ved, hvilke planer jeg har lagt for jer, siger Herren."

Den sætning er blevet særlig vigtig for mig, siden jeg blev ramt af modermærkekræft i 2015. Selv om det ikke er nemt, er det fantastisk at hvile i, at jeg må tro på, at Gud ved, hvilke planer han har lagt, selv om jeg ikke oplever, at jeg har kontrol over noget som helst. Så må fremtiden bringe det, han har planlagt.

TRO & MISSION
INDUSTRIVÆNGET 40
3400 HILLERØD

FOTO: ISTOCKPHOTO

TEMA: JUL I MISSIONSLANDENE

Mission er ikke en bevægelse, der kun går en vej: fra os til dem. Mission handler også om, at vi i den gamle kristne verden kan lære meget af vores tros-søskende i missionslandene. Også om julefejring.

I Cambodja lærte familien Rye Clausen af de nye kristne i landet, der ikke skulle leve op til traditioner om gaver, pynt og lækkerier. Det "ydre" lag blev skrællet af julen, og kun det glade budskab om, at frelseren var kommet til jord, og at alle skal have det at vide, stod klart og tydeligt tilbage.

»

Sådan kan netop missionærens hjemve hjælpe til forståelsen af julens budskab; at Jesus kom på besøg for at skabe fællesskab med Gud igen.

SØREN SKOVGAARD SØRENSEN, SIDE 27